

Kleren genoeg!

Lesmateriaal voor groep 1 t/m 5

Bij het prentenboek van Eloise van Oranje
en Noëlle Smit

SKC

Schone Kleren Campagne

Onze Wereldboeken

Onze Wereldboeken is een serie prentenboeken en belangrijke maatschappelijke onderwerpen toegankelijk. Onze Wereldboeken maakt kinderen enthousiast om hierover na te denken, over te praten en vooral... om er iets aan te doen! Dit jaar gaan de boeken over duurzaam en eerlijk produceren van kleding en over omgaan met emoties en daarin gezien worden. Zo maken we de wereld met elkaar duurzamer en beter.

De prentenboeken zijn inclusief lesmateriaal voor de groepen 1 t/m 5. Het gratis materiaal is speciaal gemaakt voor gebruik op het digibord en levert een bijdrage aan actief burgerschap. Het is moeiteloos te integreren in het curriculum en sluit aan bij vormen van ontdekkend en spelend leren.

SAMENWERKING MET GOEDE DOELEN

Onze Wereldboeken werkt samen met organisaties voor goede doelen die òf het keurmerk van het CBF hebben òf een ANBI-status, waardoor je weet: dit doel komt zijn beloftes na, heeft echt impact en maakt de wereld ook daadwerkelijk beter.

Deel 3: Schone kleren campagne

Deze organisatie strijdt voor een transparante en eerlijke kledingindustrie. Voor een leefbaar loon voor kledingarbeiders. Voor kennis over waar en hoe kleding geproduceerd wordt. Over het tegengaan van onveilige werksituaties in fabrieken.

Lees meer op: schonekleren.nl.

Deel 3 is geschreven door Eloise van Oranje. Het boek heet 'Kleren genoeg!' De illustraties zijn van Noëlle Smit.

Kijk voor alle prentenboeken (deel 1 t/m 4) op onzewereldboeken.nl

Kleren genoeg!

Lesideeën voor groep 1 t/m 5 bij het prentenboek 'Kleren genoeg!' van Eloise van Oranje en Noëlle Smit

'En nu weg met al die kleren!' De moeder van Vivian is het zat. De kasten puilen uit, maar Vivian blijft maar nieuwe kleren bestellen. Begrijpt Vivian wat de gevolgen daarvan zijn? En wat gebeurt er als ze opeens een T-shirt van vroeger met herinneringen aan haar opa in de kledingkast tegenkomt?

ONZEWERELDBOEKEN.NL

'Kleren genoeg!' is deel 3 in de serie Onze Wereldboeken. De prentenboeken enthousiasmeren kinderen na te denken over belangrijke onderwerpen in onze samenleving; én in actie te komen om de wereld mooier, gezonder en duurzamer te maken.

Deel 3 gaat over het duurzaam omgaan met kleding en de misstanden in de kledingindustrie. De problemen in de kledingindustrie zijn groot. Niet alleen voor het klimaat en de biodiversiteit, ook de mensen die onze kleding maken worden slecht behandeld. Gelukkig zijn er organisaties die daar wat aan willen doen. Zoals Schone Kleren Campagne (SKC), een organisatie die strijdt voor een transparante en eerlijke kledingindustrie.

Meer weten? Ga naar onzewereldboeken.nl.

EXTRA INFORMATIE VOOR OUDERS

Meer weten over sociale duurzaamheid, het aanpakken van misverstanden in de kledingindustrie, over het verbeteren van de positie van kledingarbeiders en het terugdringen van fast fashion? Download dan [bijlage A](#) (voor ouders).

Kijk voor de andere prentenboeken op onzewereldboeken.nl

SKC

Dit materiaal is ontwikkeld door Onzewereldboeken.nl in samenwerking met Schone Kleren Campagne en kan ook gebruikt worden in het kader van de Dag van de Duurzaamheid (8 oktober), Dag van de Aarde (22 april), Wereldmilieudag (5 juni) en de Dag tegen de Kinderarbeid (12 juni).

DIT THEMA EN BURGERSCHAP

Het thema van het prentenboek sluit mooi aan bij een van de elf bouwstenen van het burgerschapscurriculum: duurzaamheid.

Dit is de doelstelling binnen dit thema:

Leerlingen leren in duurzaamheidskwesties over verschillende waarden en belangen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later. Ze leren duurzame keuzes te herkennen en te reflecteren op hun eigen gedrag.

In dit geval gaat het dus om duurzaamheidskwesties die spelen rond de productie van kleding en het koopgedrag. De productie van fast fashion heeft ernstige gevolgen voor de rechten van de mens, het milieu (door transport, overmatig watergebruik, vervuiling van de leefomgeving omdat te veel kleding wordt weggegooid enz.) en het gebruik van grondstoffen.

Het thema ondersteunt ook het kerndoel 'Oriëntatie op jezelf en de wereld'.

Karakteristiek van dit kerndoel is onder andere:

Bij het leren kennen van de wijze waarop mensen hun omgeving inrichten, spelen economische, politieke, culturele, technische en sociale aspecten een belangrijke rol. Het gaat daarbij om datgene wat van belang is voor betekenisverlening aan het bestaan, om duurzame ontwikkeling, om (voedsel)veiligheid en gezondheid en om technische verworvenheden.

Concreet doel waar het thema aan bijdraagt is kerndoel 39:

De leerlingen leren met zorg om te gaan met milieu.

VERWERKINGSSUGGESTIES

We geven je een groot aantal suggesties om met het prentenboek van Eloise van Oranje actief aan de slag te gaan. Je kunt het materiaal bijvoorbeeld gebruiken voor een project over het thema 'kleding' in het kader van burgerschap en mensenrechten; als basis nemen voor een speelhoek over kleding of aanhaken bij speciale dagen, zoals de Dag van de Duurzaamheid (8 oktober), Dag van de Aarde (22 april), Wereldmilieudag (5 juni) en de Dag tegen de Kinderarbeid (12 juni).

A. De basis: Het prentenboek

De basis van dit lespakket is het prentenboek 'Kleren genoeg!' van Eloise van Oranje en Noëlle Smit. We geven voor de bespreking van het prentenboek verschillende ideeën om dit op een gevarieerde manier te doen.

A1a. Introductie 'Kleren genoeg!'

Introduceer het thema van het prentenboek eventueel op de volgende manier.

- + Trek een aantal lagen kleding over elkaar aan. Laat de kinderen spontaan reageren. Wat zeggen ze? Wat vinden ze ervan? Welke vragen hebben ze erover?
- + Zeg dat je geen van de kledingstukken kan missen, maar dat het wel veel, zwaar en warm is. Welke tips hebben de kinderen voor jou?
- + Doe telkens een kledingstuk uit. Net zolang tot alles wat je extra had aangetrokken op een stapeltje op de grond ligt. Wat vinden de kinderen van zoveel kleding?
- + Zeg dat je dat echt allemaal nodig hebt. Hoe reageren ze dan?
- + Vraag de kinderen wat je kunt doen met de kleding die je niet meer aan wilt trekken. Wat weten ze al over het inleveren van oude kleding? Wat denken ze dat er met ingezamelde kleding gebeurt?

A1b. Interactief voorlezen

Pak nu het prentenboek 'Kleren genoeg!' en laat het omslag zien. Waar zal dit prentenboek over gaan?

Lees het verhaal in de kring voor. Je kunt de illustraties uit het boek ook op het digibord laten zien.

In de downloadmap van het lespakket zit een digitaal bestand van het complete prentenboek.

Bespreek het verhaal na afloop.

Mogelijke gespreksvragen (kies uit wat bij het niveau van je groep past):

- + Wie is de hoofdpersoon in het verhaal?
- + Hoe gaat Vivian in het begin van het verhaal om met kleding? Wat vind je daarvan?
- + Vivian laat bijna elke dag pakketjes met kleding bezorgen. Voor wie of wat is dat niet goed, denk je?
- + Wat gebeurt er als Vivian haar kleding naar buiten gooit? Wat zie je hierover op de tekeningen?
- + Te veel kleding is slecht voor de natuur. Waarom is dat zo?
(zie ook het onderdeel 'Kennissen' vanaf pagina 11 hierover).
- + Vivian gooit heel makkelijk kleding weg, maar het shirt van opa wil ze niet weggooien. Waarom niet?
- + Aan welk kledingstuk heb jij mooie herinneringen? Vertel erover.
- + Opa zei altijd: 'Zorg goed voor alles wat belangrijk is!' Wat vind jij belangrijk om goed voor te zorgen? Waarom?
- + Wat is fast fashion en waarom is dat niet goed voor onze wereld?
- + Wat zegt het prentenboek over het maken van fast fashion in landen ver weg? Wat vind je daarvan?
- + Vivian wil niet langer meer wegwerpkleding kopen. Hoe komt ze nu aan haar kleren?
- + Wat vind jij: 'Zorgt Vivian aan het eind van het verhaal goed voor wat zij belangrijk vindt? Hoe doet ze dat?'

Vraag de kinderen of hun voorspelling op basis van het zien van het omslag en jouw introductie klopte.

Laat vertellen over hoe het verhaal begon, wat het probleem was, welke oplossing er was voor het probleem en hoe het verhaal afliep.

Herhaald voorlezen

Jonge kinderen houden van herhaling. Zo raken ze vertrouwd met het verhaal. De bedoeling van herhaald voorlezen is dat de kinderen meer gaan nadenken over wat er gebeurt in een verhaal.

Lees het verhaal nog een keer voor. Stel nu tussendoor vragen over het verhaal en leg begrippen uit.

Of vraag of kinderen die bepaalde begrippen al kennen dit te doen. Doe je dat vaker, dan kunnen

de kinderen onder woorden brengen wat ze beleven bij het verhaal of wat ze kennen uit eigen ervaringen.

Leg het boek ook in een boekenhoek of in de kledinghoek (zie pagina 17 zodat de kinderen het zelf spontaan kunnen bekijken/lezen. Spreek het boek eventueel zelf in, zodat ze het verhaal kunnen afluisteren.

Tip: Geef een van de kinderen een hondenknuffel of honden-handpop.

Dit kind speelt Wally in het verhaal. Wally, de teckel van Vivian, is op elke pagina in het boek te zien.

Hij weet vast veel over kleren en over alles wat er in het verhaal gebeurt. Laat de andere kinderen vragen stellen aan Wally. Weet Wally het antwoord niet, dan schrijf je als leerkracht de vraag op een kaartje en kom je er na het spel (of later in de week) zelf op terug.

B. Keuzemenu verwerking prentenboek

Wil je meer doen met het prentenboek? Dat kan. We bieden je een keuzemenu met vijf verschillende onderdelen.

1. Beleving

1a. Verkleedkist en mand gevonden kleding

Gebruik de kleren uit de verkleedkist en uit de mand met gevonden kleding voor deze activiteit die kinderen op een speelse manier bij het thema betreft. Laat ze een kledingstuk kiezen dat ze het beste bij zichzelf vinden passen. Om de beurt mogen ze hun kledingstuk showen, alsof ze meedoen aan een modeshow. Een leuk muziekje erbij en een 'rode loper' op de grond maken het nog leuker. Hebben ze hun kledingstuk geshowd? Dan mogen ze vertellen waarom ze voor dit kledingstuk gekozen hebben.

Extra: geef kinderen de gelegenheid om in creatief spel een 'typetje' te spelen dat ze bij de gekozen kleding vinden passen.

Of geef concrete opdrachten:

- + 'Laat je kledingstuk zien alsof je een oude vrouw bent.'
- + 'Laat je kledingstuk zien alsof je meedoet aan een sportwedstrijd.'
- + 'Laat je kledingstuk zien alsof je naar een feestje gaat.'
- + Enz.

1b. Muziek en bewegen – filmpje via digibord

Dit onderdeel is vanaf eind september actief

1c. Verhaal naspelen

Laat het verhaal naspelen. Dat zorgt ervoor dat kinderen de bedoeling van het boek ook letterlijk internaliseren.

Lees telkens een fragment uit het prentenboek voor. Na elk fragment mogen kinderen die dat willen in vrij spel laten zien hoe het verdergaat. Maak een keuze uit de fragmenten hieronder.

- 01 Tring!
'Ik doe wel open!' roept Vivian.
- 02 'Ha, Bas, hoeveel pakjes heb je vandaag voor mij?'
- 03 'Wat zal ik aantrekken?' mompelt Vivian als ze op haar kamer zit. 'Dit gele shirt? Die groene jurk met stroken? Of nee... die zwartgrijze streepjesbroek?'
- 04 'Wat een klerenzooi!' roept mama. 'Hier word je toch gek van?! Nú opruimen, Viev!'
- 05 'Nú opruimen, Viev!' moppert Vivian verongelijkt. 'Ik wil niet opruimen. Ik wil...'
- 06 'Kijk nou!' zegt Vivian als ze weer een kast opentrekt. 'Zie je dat, Wally? Dat is... mijn shopa.'
- 07 'Vivian!' Weer de stem van mama. 'De puin hoop is nóg erger. Binnen en nu ook buiten. En wat is dat voor vieze lap in je handen?'
- 08 Wally grijpt het shirt met zijn bek en rent ermee weg.
'Houd de dief!' roept Vivian.
- 09 'Dáár! Daar is het!' Vivian wijst naar het balkonraam. 'Daar hangt shopa!'
- 10 Ik heb veel te veel kleren, denkt Vivian. Het moet anders, maar hoe? En dan... krijgt ze een idee.
Een top-idee!
- 11 Als alles gesorteerd is, gaan Vivian en haar vriendinnen helemaal los.
- 12 'Zo, dat gaat goed!' zegt mama die komt kijken hoe het gaat. 'Beter dan al die snelle mode die je elke dag bestelde. Weet je eigenlijk wel wie al die goedkope kleding maken?'
- 13 Het is de dag van de modeshow.

2. Maken en doen

2a. Neem je lievelingskleding mee naar school

Vraag de kinderen hun lievelingskleding mee naar school te nemen. Bespreek hun keuzes in de kring (op meerdere momenten). Mogelijke gespreksvragen:

- + Waarom is dit jouw lievelingskleding?
- + Wanneer draag je het vooral graag?
- + Hoe ben je aan de kleding gekomen?
- + Wat zie je allemaal aan het kledingstuk?
- + Wat staat er op het label in je kledingstuk? *
- + Weet je nu iets meer over het kledingstuk? Wat?
- + Wat begrijp je niet wat op het label staat?
- + In welk land is het kledingstuk gemaakt? *
- + Hoe kun je weten of dit kledingstuk een 'schoon kledingstuk' is? *
- + Wat betekent het als een kledingstuk 'duurzaam' is? *

 Tip voor de leerkracht: gebruik de informatie bij het onderdeel D (Kenni) om dit gesprek meer inhoud te kunnen geven. Daarin lees je ook wat 'schone kleding' is.

2b. Lievelingskleding naschilderen

Hebben de kinderen hun lievelingskleding meegenomen? Dan is het leuk dat ze die naschilderen op een groot vel papier. Klaar? Laat de omtrekken uitknippen.

Maak foto's van elk kind dat in de ene hand de echte kleding houdt en in de andere de nageschilderde kleding. Deel de foto's met de ouders. Maak ook een groepsfoto.

Hang tot slot alle resultaten aan een lange waslijn.

2c. Nieuw van oud maken

Vraag of de kinderen kleding mee naar school willen nemen die ze niet meer dragen. Nu gaan ze van al die oude kleding nieuwe kleding maken. Net als Vivian doet met haar vriendinnen in het prentenboek.

Laat de kinderen in duo's werken. Welke nieuwe combinaties van stoffen vinden ze leuk? Wat voor soort kledingstuk gaat het worden? Regel eventueel hulpouders die kinderen hierbij assisteren.

Als kleding in 3d maken te moeilijk is, kunnen kinderen ook in het platte vlak werken en hun nieuwe kledingstuk op een stuk karton plakken.

Tip: Bekijk voordat de kinderen met de kleding aan de slag gaan, ook eerst weer naar de labels. Wat zeggen die over de oorsprong van de kleding? Zie ook de vragen bij B2a.

2d. Hoe ziet jouw favoriete kleding eruit?

Laat kinderen op stevig papier zo groot mogelijk de omtrek van een kledingstuk tekenen. Bijvoorbeeld een broek, shirt, trui, rok, sjaal enz. Bied zo veel mogelijk kosteloos materiaal aan zoals stofjes, bandjes, lintjes, vilt e.d. Ook papier uit tijdschriften en restjes gekleurd papier zijn prima. De kinderen gaan daarmee de omtrek creatief invullen.

Bespreek de resultaten en hang die aan een lange waslijn.

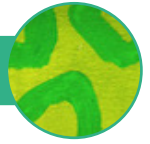
Tip: laat oudere kinderen een eigen kledinglabel aan hun werkstuk maken.

2e. Aankleed-teckel

Geef de kinderen een kopie van **bijlage B**. Hierop staat Wally, de teckel van Vivian. Laat de kinderen zelf kleding ontwerpen die Wally aankan. Dat kan van papier en/of stof.

3. Kennis

Dit onderdeel is met name bedoeld voor de kinderen van groep (3), 4 en 5. Ben je leerkracht van groep 1 of 2? Dan is de achtergrondinformatie voor jou ook belangrijk om meer diepgang in je gesprekken over het prentenboek en de productie van kleding te brengen.

3a. Achtergrondinformatie voor kinderen en leerkrachten

Betaal kledingarbeiders een leefbaar loon

Dit moet een arbeider en haar of zijn gezin zich minimaal kunnen veroorloven:

- eten
- huur
- gezondheidszorg
- scholing
- kleding
- vervoer
- sparen

Een leefbaar loon is een mensenrecht, voor iedereen, wereldwijd.

Wat is er mis voor mensen die de kleding maken?

Heb je werk? En werk je de hele week? Dan wil je genoeg geld verdienen om belangrijke dingen van te kunnen doen. Dat geld dat je verdient noem je: loon. Dat moet leefbaar loon zijn. Dat is loon waar je van kunt leven. Daar koop je eten en drinken van en je hebt het nodig voor de kosten van je huis en school. Je betaalt er de dokter van als je ziek bent. Je koopt kleren en je hebt geld nodig voor vervoer: een kaartje voor de bus of trein of voor een fiets. En je wilt ook nog wat geld overhouden om te kunnen sparen.

Maar veel mensen die werken als kledingarbeider krijgen geen leefbaar loon. Soms moeten ze ook werken onder dwang. Ze hebben geen eigen keuze.

Veel kledingfabrieken zijn ook niet veilig. De gebouwen zijn slecht en de mensen werken dicht op elkaar. Minstens tien uur per dag en vaak ook op zaterdag. Sommigen hebben maar één dag in de maand vrij om uit te rusten. In die onveilige fabrieken werken ze ook met gevaarlijke stoffen (chemicaliën noem je die). Die zijn slecht voor je gezondheid. En wat ook onveilig is: vaak staan er zoveel spullen voor de nooduitgangen dat als er brand is mensen de fabriek niet uit kunnen.

Er moet dus nog heel veel gebeuren voordat we kunnen zeggen dat onze kleren 'schoon' zijn. Dat betekent: kleren die gemaakt zijn door mensen die genoeg geld verdienen voor een leefbaar loon, die in veilige fabrieken werken en die zonder problemen kunnen opkomen voor hun rechten.

Wist-je-dat...

01. Over de hele wereld werken zo'n 60-75 miljoen mensen in de kledingindustrie.
02. Van alle mensen die in de kledingindustrie zijn van elke tien mensen acht een vrouw.
03. In Nederland verkopen we per jaar 330 miljoen kledingstukken.
04. Ook in Europa worden kledingarbeiders vaak niet genoeg betaald, bijvoorbeeld in Italië.
05. Er is misschien wel aan jouw kledingstuk gewerkt door iemand van jouw leeftijd. Dat komt omdat kinderarbeid nog altijd voorkomt in de kledingindustrie.
06. Drie van de vijf kledingstukken belanden binnen een jaar op een vuilnisbelt.
07. Sinds 2000 is de hoeveelheid kleding die wij produceren verdubbeld.
08. Als een T-shirt 30 euro kost in de winkel, krijgt een kledingarbeider daar 0,18 cent voor.
09. In sommige fabrieken is het normaal om meer dan 12 uur op een dag te werken.
10. Tijdens de coronacrisis moesten veel kledingarbeiders gewoon doorwerken. Ze konden niet veilig thuisblijven.
11. Sommige kledingarbeiders drinken niet eens water tijdens hun werk, zodat ze niet hoeven te plassen.
12. Veel kledingarbeiders zijn gevlucht uit hun thuisland. Dat betekent vaak dat ze nog minder beschermd zijn tegen uitbuiting, omdat ze bijvoorbeeld de taal niet spreken.
13. Kledingarbeiders die voor hun rechten opkomen krijgen met geweld te maken zodat ze niet meer durven zeggen wat ze willen. Ze kunnen zelfs in de gevangenis terechtkomen.
14. Als fabrieken sluiten, krijgen de kledingarbeiders soms hun loon niet eens uitbetaald.

Opdracht voor groep 5

Projecteer deze feitjes op het digibord (zie het bestandje hiervoor in de downloadmap).

Maak duo's. Elk duo kiest drie feitjes uit die ze het ergst vinden voor kledingarbeiders. Laat die drie feitjes op een groot vel schrijven. De duo's maken er tekeningen bij en/of knippen foto's uit tijdschriften. Hang de resultaten op en bespreek die met de hele groep. Je kunt er ook protestborden van laten maken.

Wat krijgt een kledingarbeider?

Stel, je koopt een T-shirt van 29 euro in de winkel. Dan denk je misschien: dan krijgt degene die het gemaakt heeft, vast het meeste geld. Maar nee! Die krijgt bijna altijd het allerminste geld. Van jouw T-shirt van 29 euro krijgt de kledingarbeider maar 0,18 eurocent! Kijk maar naar onderstaand plaatje.

3b. Filmpje: Waar wordt fast fashion gemaakt en door wie?

Bekijk het filmpje van het Jeugdjournaal over de dertienjarige Mohammed uit Bangladesh die 10 uur per dag in een kledingfabriek werkt. Het filmpje duurt twee minuten.

Dit is de link: <https://youtu.be/axr-d6Ag3cU>

Mogelijke gespreksvragen voor na het kijken:

- + Wat vind je van dit filmpje?
- + Wat vertelt Mohammed over zijn werk? En wat zegt hij over thuis?
- + Hoe ziet een dag van Mohammed eruit? Wat vind je daarvan?
- + Wat zou je graag tegen Mohammed willen zeggen?
- + Wat kunnen wij doen om Mohammed en andere kinderen en vrouwen in dit soort kledingfabrieken te helpen?
- + Wat zouden kledingmerken volgens jou moeten doen?

Andere verwerkingen bij het filmpje:

3b1. Fotobijschriften

Geef de kinderen een kopie van [bijlage C](#). Hierop staan stills uit het filmpje over Mohammed. De kinderen schrijven bij elke foto een passend fotobijschrift. Bespreek de resultaten.

3b2. Doe Mohammed een belofte!

Laat de kinderen een belofte schrijven aan Mohammed over wat zij kunnen doen om de niet-schone kledingindustrie positief te veranderen. Denk aan: ander koopgedrag, geen fast fashion meer, langer sparen voor wellicht duurdere, maar wel schone kleding, andere mensen vertellen over de ernstige gevolgen van fast fashion, recycling, doorgeven van kleding aan anderen enz.

Verzamel alle beloften, maak er een totaalcollage van de groep van. Zet de groep op de foto met hun beloftecollage. Deel de foto met ouders.

 Tip: Vraag de kinderen of ze ook in hun gezin, familie en kennissenkring mensen een belofte kunnen laten schrijven. Gebruik hiervoor als voorbeeld [bijlage D](#).

3c. Kinderrechten (voor groep 5)

Heb je het filmpje over Mohammed met de kinderen bekeken? (3b) Dan kun je ook ingaan op de rechten van kinderen. Hieronder eerst wat informatie en daarna een verwerkingsopdracht.

Op 20 november 1989 namen de Verenigde Naties een verdrag aan met de basisrechten van alle kinderen: het verdrag van de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind. Ook wel het Kinderrechtenverdrag genoemd. Bijna alle landen in de wereld ondertekenden dit verdrag, ook Nederland. Al deze landen moeten de rechten van kinderen in hun land beschermen. Het Kinderrechtenverdrag bestaat uit 54 artikelen. Bijna alles wat belangrijk is voor kinderen staat erin. De rechten gelden voor alle kinderen over de hele wereld.

De belangrijkste rechten van het kind zijn:

- + recht op onderwijs
- + recht op eigen geloof en cultuur
- + recht op een naam en een nationaliteit
- + recht op een eigen mening
- + recht op een veilig en gezond leven
- + recht op bescherming tegen kinderarbeid
- + recht op bescherming tegen mishandeling en geweld
- + recht op bescherming bij een oorlog
- + recht op spelen
- + recht om op te groeien bij familie
- + recht op veilig drinkwater
- + recht op goede gezondheidszorg
- + recht op zorg bij een handicap

Verwerking

Maak duo's en geef elk duo een kopie van [bijlage E](#). Daar staan bovenstaande rechten op. Mohammed in het filmpje heeft hier ook allemaal recht op. Maar helaas is er niemand die voor zijn rechten opkomt. Laat de kinderen een lijn trekken van een kinderrecht waar Mohammed nu vooral veel behoefte aan heeft.

Mogelijke antwoorden: recht op onderwijs, recht op een veilig en gezond leven, recht op bescherming tegen kinderarbeid, recht op spelen.

Laat ook deze vragen op de [bijlage antwoorden](#):

- + Wat is volgens jou het grootste probleem voor Mohammed als je aan zijn toekomst denkt?
- + Waarom komt er niemand op voor de rechten van Mohammed?
- + Wat moet er gebeuren om het leven van Mohammed te veranderen?

Extra: Laat de kinderen op de achterkant van de [bijlage een brief aan Mohammed](#) schrijven. Met tekening erbij is natuurlijk nog leuker!

4. Vertellen

In dit onderdeel geven we ideetjes om kinderen op een eenvoudige manier over de boodschap van het prentenboek en de doelstelling van de Stichting Schone Kleren te laten vertellen aan anderen.

4a. Kledinglabel met oproep

Geef elk kind de helft van stevig papier (formaat A4) dat je in de lengte doormidden hebt gesneden/geknipt. Aan de bovenkant van dit label tekenen ze een kledingstuk naar keuze. Daaronder schrijven ze de volgende oproep die je overigens ook op het digibord kunt projecteren (zie het bestandje hiervoor in de downloadmap). Zie ook [bijlage F](#).

Kinderen die nog niet zelf kunnen schrijven, krijgen een kopie van [bijlage F](#). Ze knippen de oproep uit en plakken die op het label.

Oproep

- + Laat kledingmerken vertellen hoe en waar hun kleding gemaakt wordt.
- + Geef kledingarbeiders een leefbaar loon.
- + Stop gedwongen arbeid.
- + Maak kledingfabrieken veiliger.
- + Ga naar schonekleren.nl voor meer informatie.

4b. Kledingopdrachten voor thuis

Bespreek met de kinderen hoe ze het thuis over kleding kunnen hebben. Welke vragen zijn belangrijk? Kunnen de kinderen er ook opdrachten bij verzinnen die leuk zijn om thuis te doen met elkaar?

Denk aan:

- + het bekijken van welke kleding bijna nooit meer gedragen wordt: wat gaan we daar mee doen?
- + een challenge om een afgesproken periode geen kleding te kopen;
- + een challenge om zoveel mogelijk kleding te ruilen met anderen;
- + het bekijken en bespreken van kledinglabels;
- + pimp kleding die je niet meer zo leuk vindt;
- + kijk op schonekleren.nl hoe je winkels die fast fashion verkopen die niet schoon is, kunt vragen dit te veranderen; doe dit samen met een volwassen iemand in jouw gezin.

Spreek af wat de kinderen thuis willen gaan doen en maak daar als het kan concrete afspraken over. Laat de kinderen de opdracht(en) die ze thuis gaan doen opschrijven op een kopie van [bijlage G](#).

4c. Schone-kleren-diploma

Op [bijlage H](#) staat het schone-kleren-diploma voor alle kinderen die met het prentenboek 'Kleren genoeg!' aan de slag zijn gegaan. Op dit diploma is een lege ruimte gereserveerd voor een foto van het kind. Maak daarom een foto van elk kind dat iets laat zien dat het gemaakt heeft (zie bijvoorbeeld: 2b en 3b2). Print de foto voor op het diploma. Zet je handtekening erop en geef het diploma mee naar huis.

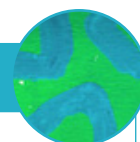
4d. Extra voor groep 3/4/5: Drie vragen bedenken

De kinderen bedenken tijdens een kringgesprek drie vragen over het thema. Daarna gaan ze in duo's die vragen bespreken. Bespreek de vragen en antwoorden weer in de kring. Welke drie vragen en antwoorden vindt de groep het beste? Laat de drie beste vragen op een leuk kaartje schrijven en geef dat kaartje mee naar huis. Die vragen stellen de kinderen ook aan hun ouders thuis. De antwoorden komen op de achterkant van het kaartje. Vraag of de kinderen het kaartje weer mee terug naar school nemen voor bespreking.

4e. Infobrief voor ouders

Kinderen vertellen thuis vast ook over het prentenboek en de verwerkingen. Wil je hun ouders/verzorgers ook informeren over de inhoud van het thema? Maak dan kopieën van [bijlage A](#).

5. Kledinghoek

Wil je dit thema groter en over een langere periode uitwerken? Richt dan met de kinderen een thematische kledinghoek in. Bespreek in de kring wat er allemaal in een kledingkring thuishoort. Zo zijn ze direct betrokken bij alles en dat vergroot natuurlijk de motivatie.

Hieronder een aantal ideeën voor de kledinghoek:

- 01 Maak van de hoek een kledingwinkel met een toonbank, kledingrek, een boekenrekje waar nu kleding op uitgesteld ligt. De kinderen kunnen de winkel vullen met kleding die ze niet meer of niet zo vaak meer dragen. Zorg voor een kassa en laat kinderen in vrij spel 'winkeltje spelen'.
- 02 Zorg voor een rustiger hoekje waar materialen liggen zoals: een kleurplaat (zie [bijlage I](#)) en een aantal werkbladen (zie [bijlagen J](#) voor groep 1 en 2; en [K](#) en [L](#) voor groep 3, 4 en 5) die ze na een korte instructie zelfstandig kunnen maken.
- 03 Leg het prentenboek 'Kleren genoeg!' in de kledinghoek zodat kinderen daar altijd in kunnen lezen/kijken. Laat eventueel oudere kinderen uit andere groepen het boek voorlezen aan groepjes jongere kinderen.
- 04 Bied ook andere prentenboeken over kleding aan, zoals: 'De grote verkleedpartij' (Sophie Schoenwald), 'Alle kleren van mijn tante' (Bette Westera), 'Wij dragen kleren' (Katie Abey), 'Pelle's nieuwe kleren' (Elsa Beskow),
- 05 Zet de verkleedkist bij de kledinghoek. Als kinderen hun lievelingsknuffel van huis mogen meenemen, kunnen ze hun knuffel met kleding uit de verkleedkist aankleden en tot creatief spel komen. Knutselpullen zodat kinderen bijvoorbeeld zelf een kledingkast kunnen maken. Leg daarvoor neer: stevig papier waarvan je twee zijanten naar binnen vouwt (als kastdeuren). Achter de deuren kunnen kinderen kleding plakken/tekenen die ze leuk vinden. Let op: de kast mag zeker niet propvol worden. Leg hiervoor ook tijdschriften neer. Lukt het de kinderen om de kast te vullen met 1 shirt, 1 lange broek, 1 korte broek, 1 trui, 1 paar sokken, 1 set ondergoed, 1 sjaal, 1 muts, 1 paar schoenen?
- 06 Hang een groot vel papier in de kledinghoek met in het midden het woord 'KLEDING'. In de loop van de tijd mogen de kinderen daar plaatjes en woorden bij plakken die met het thema kleding te maken hebben. Zo ontstaat er een speels woordweb. Let op: elk woord of plaatje mag maar één keer op het vel voorkomen.

C. Actie en fondsenwerving

Organiseer, bijvoorbeeld in de weken voor Sinterklaas, een kledingruilbeurs op school.

Laat de kinderen tijdens een vastgestelde periode kleding mee naar school nemen die ze willen ruilen voor andere kleding. Want het is natuurlijk heel leuk om weer eens wat nieuws te dragen én te weten dat je duurzaam bezig bent. Kleding die je ruilt wordt dan opnieuw gebruikt. En dat is natuurlijk honderd keer beter dan kleding weggooien. Want we gooien elk jaar 180 miljoen kilo kleding weg in Nederland. Dat is net zo veel als het gemiddelde gewicht van 600.000 kinderen of van 40.000 olifanten!

Hieronder een paar tips van Schone Kleren Campagne waar je rekening mee kunt houden bij het organiseren van een kledingruilbeurs.

Doe-het-zelf kledingruilstappenplan

Benodigheden:

- Een goede locatie* met genoeg ruimte om te passen.
- Een plek waar je de kleding kan ophangen, zoals een kledingrek. Je kan de kleren ook opgevouwen ergens neerleggen (op een tafel, planken, kast, of op de grond).
- Pashokjes of een plek waar afgezonderd gepast kan worden.
- Spiegels of smartphone zodat je foto's kan maken van elkaars outfit.
- Spullen om je kleding mee te verwerken zoals naald en draad, een schaar en veiligheidsspelden, zodat kleding sneller past.
- Eventueel: posters en informatie van SKC om een inhoudelijk gesprek te hebben over de kledingindustrie.

*Als afspreken niet mogelijk is, kan je ook een kledingruil online organiseren door middel van videobellen waarbij iedereen stuk voor stuk haar of zijn kleding laat zien.

Goed om rekening mee te houden:

- Bedenk hoe je de kleding wilt gaan ruilen en hoeveel kleding de deelnemers mogen inbrengen. Zo kun je afspreken dat iedereen evenveel kleding naar huis mag meenemen als wat er per persoon wordt ingebracht, of dat elk kledingstuk een bepaald aantal punten waard is. Als je gebruik maakt van punten tijdens de ruil zorg voor tickets of muntjes.
- Ruilen werkt het beste wanneer er een hoge kwaliteitsstandaard is. We raden aan dat de items gewassen en in goede conditie zijn (geen gaten of met kleine makkelijke reparaties weer als nieuw). Wees hier kritisch op bij de inname van kleding.
- Leg de broeken op maat en hang de kleding op soort, dus jurkjes bij de jurkjes en truien bij de truien. Dat maakt het zoeken naar nieuwe items makkelijker!

Verkoop tweedehandskleding

Een ander idee om een bijdrage te leveren aan duurzaam omgaan met kleding is het organiseren van een schoolmarkt voor tweedehandskleding waarbij de opbrengst bestemd is voor Schone Kleren Campagne of een ander goed doel. Laat ook nu weer kleding inleveren en laat een commissie/oudergroep de kleding van prijzen voorzien. Hoe overzichtelijker de kleding wordt uitgesteld, met veel ruimte voor de bezoekers (kinderen, hun ouders, familie, wijkbewoners), hoe succesvoller de verkoop.

Blijft er kleding over? Lever die dan in bij een kledinginzamelpunt.

Start de kledingmarkt eventueel met een feestelijke modeshow waarbij kinderen de tweedehandskleding op een aantrekkelijke manier showen. Met muziek, een voice over en natuurlijk een verhoging waarop ze kunnen stralen.

Is de opbrengst bestemd voor Schone Kleren Campagne (geweldig natuurlijk!), dan kan het geld als volgt worden overgemaakt:

- + Via de website: www.schonekleren.nl/kom-in-actie/word-donateur.
De school hoeft geen donateur te worden. Het geld kan door het invullen van het donatieformulier worden gestort. Klik hiervoor aan dat het om een eenmalige gift gaat plus het bedrag.
- + Via een bankoverschrijving: NL95 TRIO 0197 7781 27 t.n.v. Schone Kleren Campagne o.v.v. GIFT.

Veel plezier met dit lesmateriaal!

